

Marta Trojanowska, *Pawlikowski Michał Gwalbert Mieczysław Józef (1887–1970)* [w:] Tekstowa kartoteka osobowa przemyslan, pod red. Anny Siciak, na stronie Przemyskiej Biblioteki Publicznej;

zob. także Marta Trojanowska, *Pawlikowski Michał Gwalbert Mieczysław Józef (1887–1970)* [w:] *Słownik biograficzny twórców oświaty i kultury XIX i XX wieku Polski południowo-wschodniej*, pod red. Andrzeja Meissnera, Kazimierza Szmyda, Rzeszów 2011 s. 310

Pawlikowski Michał Gwalbert Mieczysław Józef (1887–1970), ostatni właściciel Medyki, poeta, pisarz i wydawca, kolekcjoner, alpinista i miłośnik gór, działacz Narodowej Demokracji

Ur. 2 marca 1887 r. w Wiedniu, syn Jana Gwalberta i Wandy z Abramowiczów. W r. 1905 zdał maturę i zaczął studia na UJK we Lwowie (literatura porównawcza, historia sztuki). Potem studiował rolnictwo na Akademii Rolniczej w Dublanach. W latach 1908–1913 wspólnie z Marylą Wolską wydawał czasopismo literacko-artystyczne „Lamus”. W tym samym czasie uratował od bankructwa trzy lwowskie wydawnictwa, między innymi wydawnictwo Alfreda Altenberga. W czasie I wojny światowej w licznych misjach dyplomatycznych przebywał w Rosji. Od 1920 do 1939 gospodarował w Medyce, której przywrócił rangę gniazda rodu i gdzie w latach 1921–1927 wybudował nowy dwór. Jego pierwsza żona Maria Seweryna Jaxa Trojacka zmarła w 1923 r. W r. 1924 ożenił się z Anielą (Lelą) z Wolskich, malarką. W r. 1925 wraz z żoną założył prywatne wydawnictwo – „Bibliotekę Medyczką”, w którym do 1939 r. ukazało się 14 książek (m. in. *Jagnieszka, abo o pannie na niedźwiedziu...*, *Harfa Eola, Arthur i Wanda. Dzieje miłości Arthura*

Grottgera i Wandy Monné. Listy – pamiętniki) i teka linorytów maryjnych *Bogurodzica*. W Medyce gromadził rodzinne archiwalia, książki, grafiki, mapy, numizmaty, tworząc tak zwane Archiwum Pawlikowskich. Szczególnie cenne pamiątki i rysunki po A. Grottgerze wniosła do zbioru medycznego żona Aniela. Często wyjeżdżał do Zakopanego na Kozińnic i do Lwowa. W czasie II wojny światowej przeszedł przez zieloną granicę i przebywał w Rzymie pracując w Prymasowskim Komitecie Pomocy Uchodźcom. W r. 1946 zamieszkał wraz z rodziną w Londynie. Był czynnym publicystą i działaczem emigracyjnym. Po 1956 r. wielokrotnie przyjeżdżał do Polski, gdzie w zakopiańskim „Domu pod Jedłami” porządkował ocalałe medyczne archiwalia, na nowo tworząc Archiwum Pawlikowskich. Współpracował z krajowymi wydawnictwami; między innymi z redakcją PSB. Do Medyki po wojnie nie chciał przyjechać. Zmarł wskutek obrażeń odniesionych w wypadku samochodowym 15 listopada 1970 r.

Prawie przez całe życie prowadził dziennik, a po II wojnie pisał szczegółowe pamiętniki, których fragmenty zostały wydane w r. 1998 przez Wydawnictwo Literackie. W r. 2001 znaczna część zbiorów Archiwum Pawlikowskich została przekazana przez spadkobierców BJ.

Bibliografia: Pawlikowski M., *Pamiętniki*, Kraków 1998; Krajewski M., *Dzieje Medyki*, Rzeszów 1982; Tenże, *Aniela Pawlikowska (Lela)*, W: *Z dziejów kultury i literatury Ziemi Przemyskiej*, t. 2, Rzeszów 1973, s. 285-290; Olszak J., *Michał Pawlikowski (2 III 1887 – 16 XI 1970)*, „Rocznik Przemyski” 1990, t. 27, s. 411-415; Trojanowska M., *Michał i Lela Pawlikowscy w Medyce (1920–*

1939), W: *Dwór Polski. Zjawisko historyczne i kulturowe. Materiały V Seminarium zorganizowanego przez Oddział Kielecki Stowarzyszenia Historyków Sztuki, Instytut Historii Wyższej Szkoły Pedagogicznej im. Jana Kochanowskiego w Kielcach oraz Kielecki Oddział Środowisk Twórczych, Kielce, 7–9 października 1999*, pod red. T. Jaroszewskiego, Warszawa 2000, s. 77-89.